

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	เครื่องเงินเชียงใหม่กับการเปลี่ยนแปลงการผลิต	
ชื่อผู้เขียน	นางสาวนงลักษณ์ ชันอุระ	
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต	สาขาวิชาอาชีวศึกษา	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.แสนย์ สายสุภลักษณ์	ประธานกรรมการ
	อาจารย์สุวิทย์พร พานิช	กรรมการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์มนูญ สุดีคา	กรรมการ
	อาจารย์ ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย 3 ข้อ คือ เพื่อศึกษาประวัติการผลิตเครื่องเงินในจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการผลิตเครื่องเงินในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการผลิตเครื่องเงินในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผลิตเครื่องเงินโดยตรง และใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นนำข้อมูลมาจัดเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอโดยการบรรยาย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประวัติการผลิตเครื่องเงินในจังหวัดเชียงใหม่

เครื่องเงินในจังหวัดเชียงใหม่ เริ่มมีมาตั้งแต่ชาวไทเงินได้อพยพเข้ามาเมืองเชียงใหม่ สมัยพระเจ้ากาวิละ กลุ่มชาวไทเงินที่อพยพมาเป็นช่างฝีมือทางหัตถกรรม มีความชำนาญในการทำเครื่องเงิน ช่างทำทอง (กลอง) ช่างคำ(ทอง) ช่างเงิน ช่างทอผ้า ช่างกระดาษ ช่างจักสาน และช่างลงรัก เมื่ออพยพมาถึงเชียงใหม่ถูกจัดให้อยู่รวมกันทางด้านทิศใต้ของกำแพงเมืองเชียงใหม่ บริเวณรอบวัดนันทาราม ปัจจุบันคือบ้านนันทาราม ตั้งอยู่ในตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ชาวไทเงินได้ใช้วิชาการทำเครื่องเงินเพื่อหาเลี้ยงชีพและทำเป็นเครื่องใช้สอยในชีวิตประจำวัน ส่วนช่างฝีมืออื่น ๆ ได้ไปตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายอยู่บริเวณอื่นในเมืองเชียงใหม่ ซึ่งในจำนวนนั้นมีช่างทำเครื่องเงินอยู่ด้วยแต่มีเพียงจำนวนน้อย

2. การเปลี่ยนแปลงการผลิตเครื่องเงินในจังหวัดเชียงใหม่

การเปลี่ยนแปลงที่นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดของการผลิตเครื่องเงินในจังหวัดเชียงใหม่คือประโยชน์ใช้สอยของเครื่องเงินได้เปลี่ยนไป ซึ่งแต่ก่อนเครื่องเงิน จะผลิตของใช้เพื่อประโยชน์ใช้สอยเฉพาะในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันเครื่องเงินจะเน้นหนักไปทางผลิตเพื่อเป็นของที่ระลึก ของตกแต่งประดับบ้านหรือใช้เป็นเครื่องประดับเป็นส่วนมาก ส่วนวิธีการทำลวดลายในปัจจุบันยังคงเป็นวิธีการทำลวดลายที่ทำมาแต่อดีต มีการปรับเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับปัจจุบันมากขึ้น มีการเพิ่มเทคนิคและใช้การผสมสีต่าง ๆ เพื่อให้ได้งานที่สวยงามและมีคุณภาพ ส่วนลักษณะของลวดลายนั้นส่วนใหญ่จะปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการผลิตเครื่องเงินในจังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการผลิตเครื่องเงินในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ผู้ซื้อ การแข่งขัน การส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตเครื่องเงิน วัตถุดิบ ช่างฝีมือ อุปกรณ์ในการผลิต และการถ่ายทอดความรู้

Thesis Title	Chiang Mai Lacquerware and the Change of Production	
Author	Miss Nongluck Khun-u-ra	
M.Ed.	Vocational Education	
Examining Committee		
	Lect. Dr. San Saisuphaluck	Chairman
	Lect. Sureporn Phanich	Member
	Asst.Prof. Manoon Sutika	Member
	Lect. Dr. Kaitsuda Srisuk	Member

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the history of Chiang Mai lacquerware's production, to study the change of Chiang Mai lacquerware's production and to study the factors affecting the change of Chiang Mai lacquerware's production. Data were directly collected from the lacquerware makers by using interview forms constructed by the researcher. The data were categorized into group and analyzed in accordance with the objectives of this research. The results were presented in descriptive pattern. The findings of the research were summarized as follows:

1. The history of Chiang Mai lacquerware's production:

The beginning of Chiang Mai lacquerware's production started when *Thai Khern* people migrated to Chiang Mai city. This group of *Thai Khern* people were skillful in handicrafts such as lacquerware maker, drum makers, goldsmiths, silversmiths, cloth weavers, paper makers, bamboo wicker makers, and glazer. When they arrived in Chiang Mai, they were fixed boundary place to stay together at the southern part of Chiang Mai wall around Nantaram Temple, where we call Ban Nantaram, Tambol Haiya, Amphur Muang, Chiang Mai in the present time. *Thai Khern* people made lacquerware products using for their daily life and for living. The other skilled

artisan groups settled at another places in Chiang Mai. In those groups, some lacquerware makers were included but in a few number.

2. The change of Chiang Mai lacquerware's production:

The most important change of the Chiang Mai lacquerware's production is the change of lacquerware usage. In the past, the most lacquerwares were produced for using in household; they now were produced for the purposes of being a souvenir, interior decoration and ornament. The methods of making patterns are still the same as of that in the past. However, some changes were adjusted to the present time by adding techniques and mixing colors for beautiful and quality work. The majority of lacquerware's description would be adjusted proper for the times.

3. The factors affecting the change of Chiang Mai lacquerware's production:

The factors affecting the change of lacquerware's production were buyers, competition, promotion and support of making the lacquerware, raw material, artisan, equipment of the production and knowledge transferring.